

2. Матненко А. С. Правовое регулирование программно-целевого метода бюджетной деятельности : Автореф. диссерт. на стипс. учен. степени доктора юридических наук. Специальность 12.00.14 – Административное право; Финансовое право; Информационное право /А. С. Матненко ; Науч. конс. М. В. Карасева, А. Н. Костюков. – Омск, 2009. – 42 с.;

3. Рулёва В.В. Методы контроля использования средств бюджета ориентированного на результат. Авт. дис. на соискание уч. ст. к.э.н. – Иваново: Из-во «Ивановский государственный университет». – 2006. – 20 с.

4. Фінансування центральних органів виконавчої влади із використанням програмно-цільового методу (на матеріалах Міністерства внутрішніх справ та Міністерства надзвичайних ситуацій України): [Монографія] / А.Г. Чубенко, Д.М. Павлов, О.І. Деревчук. – К.: ТОВ «Три К», 2011. – 197 с.

5. Деревчук О.І. Організаційно-правові проблеми моніторингу та оцінки виконання бюджетних програм за участю Міністерства внутрішніх справ України // Митна справа. – № 2 (68). – 2010. – частина 2. – с.235-241.

6. Невідомий В. Аудит фінансової та бюджетної звітності як виклик часу для держави і суспільства // Голос України. – №165, 07.09.2011.

7. Чубенко А. Г. Теоретико-правові засади фінансування системи цивільного захисту в Україні : [моногр.] / Чубенко А. Г. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 460 с. – с. 6.

8. Цеханов, Олег Васильевич Государственный финансовый контроль в системе рыночной реализации федеральных целевых программ . – Диссертации к.э.н. по специальности 08.00.10. Финансы, денежное обращение и кредит. – М. – 2001. – 266 с. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/gosudarstvennyi-finansovyi-kontrol-v-sisteme-rynochnoi-realizatsii-federalnykh-tselevykh-pro#ixzz2SAdPAnGe>

М.І. Курочка

здобувач,

Львівського університету бізнесу та права

ПОНЯТТЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРИВОДУ

Висвітлено зміст терміну “привід”, його місце в системі заходів адміністративного примусу, а також його значення під час адміністративного провадження. Окрім того, за мету поставлено провести його співвідношення із приводом в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: *привід, примус, адміністративне провадження, процесуальне законодавство, кримінальне законодавство, заходи адміністративного примусу.*

Освещено содержание термина "привод", его место в системе мер административного принуждения, а также его значение при административного производства. Кроме того, целью поставлено провести его соотношение с приводом в административном судопроизводстве.

Ключевые слова: *привод, принуждение, административное производство, процессуальное законодательство, уголовное законодательство, меры административного принуждения.*

Deals with the content of "reason" and its place in the system of administrative enforcement, as well as its importance during the administrative proceedings. In addition, the goal to put his relationship with a drive in the administrative proceedings.

Key words: *coercion, administrative proceedings, procedural law, criminal law, administrative enforcement actions.*

Вступ. Проблемні питання правової регламентації приводу неодноразово були предметом дослідження в працях таких учених, як О. М. Бандурки, В. М. Бевзенка, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюка, О. О. Кулешова, Р. С. Мельника, Ю. В. Помогалової тощо. Проте, незважаючи на наукову розробленість зазначеного питання, не всі його аспекти знайшли свого висвітлення та належного вирішення. Автор у статті планує дослідити окремі аспекти застосування такого заходу адміністративного примусу як привід.

Мета. У цій статті дослідженню підлягають: висвітлення змісту терміну “привід”, його місця в системі заходів адміністративного примусу, а також його значення під час адміністративного провадження. Окрім того, за мету поставлено провести його співвідношення із приводом в адміністративному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Дослідження інституту приводу слід розпочати зі з'ясування його етимологічного та правового змісту. Тож у тлумачних словниках поняття “привід” трактується як примусова доставка до слідчого, прокурора або суду обвинуваченого, свідка, потерпілого, що ухиляються без поважних причин від добровільної явки за викликом у призначений строк [1, с. 1111]. В науковій літературі під

приводом розуміють врегульовані адміністративно-процесуальними нормами процесуальні дії посадових осіб органів внутрішніх справ з примусового супроводу особи, яка відмовилася від прибуття до місця проведення за його участю процесуальної дії без поважної на те причини [7, с. 163].

Отже, привід може застосовуватися під час провадження у справах як про адміністративні, так і про кримінальні правопорушення. До того ж, він може застосовуватися як під час реалізації позасудового вирішення справи, так і її судового розгляду. Проте, на нашу думку, ці поняття не слід ототожнювати та плутати. Адже підстави їх застосування дещо відрізняються, хоча сама процедура здебільшого є спільною.

Тож, на нашу думку, потрібно виділяти привід як адміністративно-процедурний примусовий захід, так і адміністративно-процесуальний. Перший як захід адміністративного примусу застосовується під час провадження у справах про адміністративне правопорушення та спрямований на їх забезпечення, в той час як другий – під час адміністративного судочинства і спрямований на забезпечення належності та справедливості вирішення справи в судовому порядку. Таким чином, привід як адміністративно-процедурний примусовий захід регулюється нормами КпАП України, а привід як адміністративно-процесуальний примусовий захід – КАС України. Проте, обидва види приводів слід відносити до заходів адміністративного примусу.

Заходами процесуального примусу, що застосовуються судом під час розгляду адміністративної справи, є: попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід (ст. 269 КАСУ). Законодавець знову допускає плутанину, застосовуючи однаковий термін «привід» як для адміністративного заходу примусу, визначеного в КУпАП, так і до заходу примусу, що застосовується лише під час розгляду справи в суді. Для уникнення непорозумінь слід, на нашу думку, вживати в другому випадку термін «привід до суду» [2, с. 41].

Окрім того, можна помітити використання для позначення змісту приводу такого терміну як “доставлення”. Останній, у свою чергу, як нам відомо, є окремим самостійним заходом адміністративного примусу. Тому слід уяснити, що доставлення порушника та привід мають різний характер. Привід застосовується завжди лише при невиконанні особою покладених на неї обов’язків і лише за вмотивованим рішенням уповноваженого суб’єкта, в усіх інших випадках такі дії кваліфікуватимуться як доставлення [2, с. 41].

Основною метою приводу є забезпечення присутності правопорушника під час розгляду справи у випадках, коли його присутність є обов’язковою [6, с. 111]. Зокрема, ст. 268 КпАП України “Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності” поряд із правами порушника передбачає й обов’язок у окремих випадках з’являтися до відповідних установ чи посадових осіб. У разі ж недотримання такого обов’язку по відношенню до цієї особи може бути застосований такий захід адміністративного примусу як привід. А саме, у разі ухилення особи від явки на виклик органу внутрішніх справ або суду районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду, якщо її присутність є обов’язковою, цю особу може бути органом внутрішніх справ (міліцією) піддано приводу.

Привід може застосовуватися як і захід примусового характеру, спрямований на забезпечення належного й справедливого адміністративного судочинства (правосуддя). Підтвердженням цьому слугують окремі положення Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАС України). Зокрема, ст. 129 КАС України закріплює можливість у разі неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста заслуховування судом думки осіб, які беруть участь у справі, про продовження судового розгляду справи за відсутності свідка, експерта, спеціаліста, які не прибули, та постановлення ухвали про продовження судового розгляду або про оголошення перерви. Одночасно суд може вирішити питання про привід свідка, експерта, спеціаліста, які не прибули [4].

У розділі VI КАС України закріплені заходи процесуального примусу, що застосовуються судом до осіб, які порушують встановлені в суді правила або протиправно перешкоджають здійсненню адміністративного судочинства. І одним із таких заходів є й привід. При цьому адміністративне процесуальне законодавство досить обширно визначає підстави для застосування приводу в адміністративному судочинстві. А от у КпАП України не визначається, що таке належна поінформованість особи про її обов’язок з’явитися за викликом до конкретного місця задля проведення окремих дій, необхідних для належного адміністративного провадження. І це, на нашу думку, є значною прогалиною, яка підлягає заповненню.

Привід осіб, які ухиляються від явки за викликом у орган внутрішніх справ, становить реакцію на невиконання законної вимоги працівників міліції, засобом забезпечення виконання цієї вимоги [5, с. 173].

У відповідності до положень закону України “Про міліцію” остання відносно до своїх завдань зобов’язана зокрема:

- виявляти та припиняти адміністративні правопорушення;
- здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких законом покладено на органи внутрішніх справ;
- у встановленому порядку виявляти та повідомляти закладам охорони здоров’я про осіб, які становлять групу ризику захворювання на СНІД, і здійснювати за поданням закладу охорони здоров’я з санкції прокурора привід цих осіб, а також інфікованих вірусом імунодефіциту людини, хворих на венеричні захворювання, хронічний алкоголізм і наркоманів, які вводять наркотичні засоби шляхом ін’єкцій, для обов’язкового обстеження та лікування;

- здійснювати за рішенням суду привід осіб, хворих на заразні форми туберкульозу, до проти-туберкульозного закладу;
- здійснювати привід до відповідних державних органів або установ згідно з чинним законодавством та з санкції прокурора громадян, які ухиляються від призову на військову службу [12; 14; 10; 13; 9].

Громадяни та посадові особи зобов'язані з'являтися за викликом працівників міліції, якщо ж з поважних причин вони не можуть з'явитися, то повинні повідомити про це відповідного працівника міліції. Невиконання зазначеного обов'язку утворює підставу для застосування до особи приводу [5, с. 173; 6, с. 89].

Тож привід виконується органами внутрішніх справ в основному за місцем фактичного проживання особи, яка ухиляється від явки за викликом. Якщо ж особа, яка підлягає приводу, фактично перебуває чи проживає за межами України, то її привід здійснюється у відповідності до міждержавних угод.

На підставі рішення суду чи іншого уповноваженого органу (посадової особи) керівник органу внутрішніх справ призначає для виконання приводу працівника (працівників) міліції. Останній на підставі наявних у постанові (ухвалі) про привід конкретної особи даних про прізвище, ім'я, по батькові, рік народження і місце проживання зобов'язаний достовірно встановити особу, по відношенню до якої вона винесена. Як тільки особа, яка підлягає приводу, встановлена, працівник міліції оголошує їй рішення про привід під розписку. Факт відмови від підпису із зазначенням його мотивів фіксується у відповідному рішенні та затверджується виконавцем приводу.

У випадку, коли особа, яка підлягає приводу, вказує на свою хворобу, що унеможлиблює її привід, вона повинна пред'явити та надати документ, який підтверджує її слова. Тоді працівник, який уповноважений виконувати привід, рапортом повідомляє про неможливість приводу особи із зазначенням відповідних причин та долучає до нього в якості додатків копії листків непрацездатності й інші документи, що підтверджують зазначені обставини. Якщо ж у особи, яка підлягає приводу, відсутні поважні причини неявки, їй оголошуються строки прибуття чи виїзду до місця виклику, роз'яснюються порядок і правила оплати витрат, наслідки ухилення від явки тощо.

У разі виявлення добровільного бажання особи, яка підлягає приводу, слідувати до місця виклику, від неї береться письмове зобов'язання про явку в указані строки та місце. В такому випадку працівник міліції, уповноважений виконувати привід:

- робить відмітку в постанові (ухвалі) про привід;
- здійснює контроль за прибуттям особи до місця виклику;
- доповідає про виконання приводу рапортом начальнику органу внутрішніх справ.

Якщо ж особа, яка підлягає приводу, відмовляється від добровільної явки, то вона доставляється до місця виклику примусово в супроводі працівника міліції. Проте, у разі продовження з боку особи, яка підлягає приводу, злісної непокори чи опору законній вимозі працівника міліції слідувати до місця виклику, про це складається протокол (акт), в якому вказуються місце, час і характер порушення, а також свідки.

В свою чергу, незважаючи на примусовий характер приводу, працівник міліції, який виконує його, повинен:

- бути уважним і ввічливим, не допускати дій, що принижують честь і гідність особи, яка підлягає приводу, задовольнити її законні вимоги, а якщо можливо, і прохання;
- проявляти пильність під час супроводу;
- вживати заходи, що виключають ухилення від явки до місця виклику або заподіяння особі чи оточуючим будь-якої шкоди, забезпечувати збереження наявних документів.

Що стосується часу застосування приводу, то тут діє загальне правило – він може реалізуватися з 06.00 до 22.00, окрім виняткових випадків. Працівник міліції, який здійснив привід особи, забезпечує її присутність там до часу, коли мине в цьому потреба.

Привід же неповнолітньої особи потребує попереднього оповіщення її батьків або інших її законних представників.

Орган внутрішніх справ, на який покладається привід особи, вживає заходів до його обов'язкового виконання. З метою забезпечення виконання приводу чи усунення причин, які перешкоджають явці за викликом, орган внутрішніх справ, якщо це необхідно, звертається за сприянням до адміністрації підприємств, організацій, установ за місцем роботи чи навчання особи, яка підлягає приводу, або використовує допомогу громадськості.

Привід може бути здійснено транспортним засобом або пішим порядком залежно від конкретних обставин. Застосування приводу оформлюється у вигляді відповідного протоколу, в якому мають бути зазначені: дата і місце його складення, посада, спеціальне звання, прізвище та ініціали працівника міліції, який здійснив привід (і склав протокол), підстави приводу, час і порядок здійснення приводу. Протокол повинні підписати працівник міліції, який його склав, і особа, піддана приводу. У випадку відмови останньої від підписання, в протоколі має робитися про це відповідний запис [5, с. 173-174; 6, с. 89-90].

Процедура приводу до 2009 року регламентувалася відомчим наказом, який затверджував Інструкцію про порядок виконання постанов прокурорів, суддів, слідчих, органів дізнання і ухвал судів про привід

підозрюваних, обвинувачених, підсудних, свідків і потерпілих. І це виключало виникнення елементарних труднощів під час приводу осіб, оскільки основний механізм його реалізації був чітко визначеним [11]. Однак, у 2009 році вказана Інструкція втратила чинність і досі не прийнятий нормативний документ їй на заміну [8]. Таким чином, нормативно процедура реалізації приводу в Україні залишилася не регламентованою, що звичайно потребує нагального вирішення.

Вважається вдалим вирішення проблеми регламентації порядку приводу в Російській Федерації шляхом затвердження відповідної Інструкції. Особливої уваги заслуговує те, що вказана Інструкція визначає як порядок здійснення приводу в кримінальному провадженні, так і в справах про адміністративні правопорушення [3].

Висновок. Отже, привід – це захід адміністративного примусу, який полягає в примусовому супроводженні особи, участь якої є обов'язковою, до місця розгляду справи про адміністративне правопорушення з метою гарантування явки останньої задля забезпечення адміністративного провадження та судового розгляду.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2009. – 1736 с.
2. Грянка Г. В. Адміністративно-процесуальний примус (за Кодексом України про адміністративні правопорушення) : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Грянка Григорій Володимирович. – Київ, 2010. – 215 с.
3. Інструкція о порядке осуществления привода : приказ Министерства внутренних дел Российской Федерации от 21.06.2003 № 438 // Российская газета. – 11 июля 2003. – № 137 (3251) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rg.ru/oficial/doc/min_and_vedom/mvd/438.shtm
4. Кодекс адміністративного судочинства України : закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446.
5. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Комзюк Анатолій Трохимович. – Харків, 2002. – 408 с.
6. Кулешов О. О. Діяльність адміністративної служби міліції по припиненню правопорушень (організаційно-правовий аспект) : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Кулешов Олександр Олександрович. – Ірпінь, 2005. – 198 с.
7. Помогалова Ю. В. Административное задержание, доставление и привод в системе мер административного принуждения : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.14 / Помогалова Юлия Викторовна. – Саратов, 2004. – 212 с.
8. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу МВС від 28.12.95 № 864 : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 05.08.2009 № 337 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0805-09>
9. Про внесення змін до Закону України “Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз” та інших законодавчих актів України : закон України від 22.03.2012 № 4565-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T124565.html
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : закон України від 24.02.1994 № 4004-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T400400.html
11. Про затвердження Інструкції про порядок виконання постанов прокурорів, суддів, слідчих, органів дізнання і ухвал судів про привід підозрюваних, обвинувачених, підсудних, свідків і потерпілих : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.12.1995 № 864 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0014-96>
12. Про міліцію : закон України від 20.12.1990 № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
13. Про протидію захворюванню на туберкульоз : закон України від 05.07.2001 № 2586-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012586.html
14. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ : закон України від 12.12.1991 № 1972-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T197200.html